

Literatúra	Video	Grafika	Fotografia	Vyšlo
O Projekte	Vaša šanca	Príbehy	Literárna cena	Tipy na písanie
017 Djokovic N.	-Cilic Mar.		1.11	– 9.00 –
792 Hinsberg GABRIEL AMBLER	qua/Shvedova		ŽIVOT NIE JE HRA!!!	–
794 Hsieh S.-W./Pennetta	PRVÉ LIGA		2.40	– 1.62 –
723 Palmeiras			1.48	4.45 6.65 1.11 2.66

Zánre**Zákonitosti verša****Celkový počet komentárov: 0****Návštěvník**

■ Romány (1542)
Najkomentovanejšie
Najčítanejšie
Archív(69)

■ Pre deti a mládež (525)
Najkomentovanejšie
Najčítanejšie
Archív(1)

■ Čestopisné (67)
Najkomentovanejšie
Najčítanejšie
Archív(17)

■ Poviedka (1784)
Najkomentovanejšie
Najčítanejšie
Archív(16)

■ Poézia (3436)
Najkomentovanejšie
Najčítanejšie
Archív(0)

■ Kuchárky (12)
Najkomentovanejšie
Najčítanejšie
Archív(5)

■ Iné (ezoterika, hobby, poradcovia ...) (196)
Najkomentovanejšie
Najčítanejšie
Archív(1)

Najnovšie

Dnes

Včera

Posledný týždeň

Leto s Alexandrom -

Silvia D.

Na portáli mamtalent.sk je veľa básnikov a poetiek, a keďže do konca roka rýdá Ikar zberku básni, prinášame vám pozdrav básniku Pavla Janíku. Komu jeho meno nič nehovorí - jeho diela publikovali v mnohých krajinách (Bielorusko, Bulharsko, Česká republika, Chorvátsko, India, Južná Kórea, Kanada, Macedónska, Maďarsko, Ruská federácia, Spojené štáty americké, Srbsko, Ukrajina) a ziskal mnohé ceny doma i v zahraničí.

Okrem pozdravu vám posielá aj čosi zo svojho súkromného archívku. Niečo na inspiráciu, poučenie, tréning. O rytmie a ryme.

Zákonitosti verša v podaní Vojtecha Mihálka, ktorého tvorba bola napriek kontroverznosti ocenána mnohými literármymi a spoločenskými uznaniami.

Stručne si pohovoríme o rytmie a rymoch. Môžem vám podať len základné informácie – na vás záleží, ako si ich osvojíte v praxi. Aži até, ari bášnik sa nezabýde bez sústavného tréningu. Ak sa chcete dosiať ďalej, musíte mať tajomstvá viazaného verša v malíčku. Preto si robte domáce cvičenia a v nich bude reť nižšie; to ešte nie je poézia, ale je to technická príprava, nevyhnutná pre vznik poézie

O rytmie

Ked' sa pozrieme na obráz alebo sochu, môžeme ich obsiahnuť jediným pohľadom. Ale na vypočítanie hudobnej skladby, na prečítanie knížky potrebujeme určitý čas. Všimnime si, ako sa tento čas člení na pravidelné celky, ako sú organizované podľa prizvukov. Hovoríme, že skladba alebo básnička má svoj rytmus. Ak sa učíš tančovať, viete, že iný rytmus má valčík, iný foxtrot a iný zasa samba. Na tento rytmus vás nikto nemusí upozorniť – rozpoznanie ho sami, keď počújete prvé taktky skladby. A viete vopred, že až do konca skladby sa tento rytmus nezmení. Hudobný rytmus je daný taktom. V počiatku taktu zdôvodňuje stopa – najmenšia rytmická jednotka.

Prečítajte si nahlas túto vetu:

Padá zlaté slnko za vysokú horu.

Čo počujete? Počujete, že sa tu strieda prízvučná slabika s neprízvučnou a že sa to opakuje 6-krát. Po vete, ktorá sa tak stáva dvanásťslabíčnym veršom, sú prízvuky na každej neprízvučnej slabike, teda na prvej, tretej, piatej atď. Je to v súlade s pravidlom, že v slovenčine je prízvuk vždy na prvej slabike slova; v predložkových spojeniach (náš príklad: za vysokú) sa prízvuk presúva vždy na predložku. Pri dĺhších slovach sú vedľajšie prízvuky aj na tretej, piatej, prípadne siedmnej slabike; tieto prízvuky sú z hľadiska verša rovnocenné s prízvukom hlavným.

Máme pred sebou verš, zložený zo šiestich dvojslabíčnych stôp; každá stopa sa skladá z prvej slabiky prízvučnej a z druhej neprízvučnej. Uvedený verš si graficky označme takto:

x' x / x' x
pričom x' znamená prízvučnú a x neprízvučnú slabiku. Zapamätajme si, že je to rytmus trochejský. Je to základný a najnárodennejší rytmus našej poézie, častý najmä v fudových piesňach.

Pridajme teraz za začiatok tohto verša jednu neprízvučnú slabiku:

Už padá zlaté slnko za vysokú horu.

Čo sa stalo? Vznikol nám triásťslabíčny verš. Prízvuky v jednotlivých slovách sice zostali na svojich miestach, ale z hľadiska verša ako celku sa posunuli z neprízvučných na párné slabiky. Slovo „už“ je to akousi nápovedou k zmeneniumu charakteru verša.

Takéhō jednoslabíčne slovo na začiatku trochejského verša sa volá predrážka a celý verš trochej s predrážkou. V slovenčine je takto organizovaný verš plnohodnotnou náhradou za klasický jamb, ktorého základným pravidlom sú prízvuky na párných slabikách verša. Na začiatok pôvodnej vety teraz pridajme nie neprízvučnú, ale prízvučnú slabiku:

Zapadá zlaté slnko za vysokú horu.

Vidíme, že prvá stopa sa zmienila na trojslabíčnú, príčom prízvuk je na prvej slabike, a druhá a tretia slabika sú neprízvučné; výsoký verš sa rytmicky nezmenil. Tento typ verša nazývame daktýlo-trochejský; je to verš v prek rovnocenný trochejský s predrážkou a možno ho s ním ľubovoľne zamieňať. Jambický a daktýlo-trochejský rytmus rozvinul najmä Hviezdoslav a dodnes je najčastejším rytmom našej poézie. Predstavuje už vyššiu formu umelého básničstva.

A napokon premeňme dvojslabíčne stopy na trojslabíčné:

http://www.mamtalent.sk/zakonitosti-versa.php?zakonitosti-versa.php!&program=1&ma_0_id_b=4405&ma_0_id_kp=14231

OK

Prihlásenie – Váš e-mail

Heslo

OK

Registrácia
návštěvníka
Zabudol som heslo

Autor

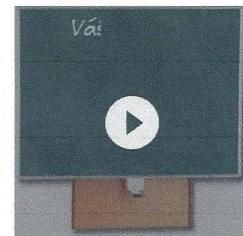
Prihlásenie autora
Registrácia autora
Zabudol som heslo

Literárny stípk

s MámTalent.sk

Užitočné linky

Knihy o písaní

Autori

Nabecedený zoznam autorov
Najčítanejší autori

Hodnotenie vydavateľstva

Nikto ma nezastaví
autor Martina Bičíková

Koniec alebo začiatok ...
autor Beata Majorosová

Špík
autor Doktor

1/3

Zapadá slniečko za horu vysokú.

Dostali sme dvanásťslabičný verš, ale sú v ňom len 4 stopy, ktoré možno vyjadriť takto:

x' xx / x' xx / x' xx / x' xx

Každá stopa má tri slabiky, prvú prízvučnú a dve neprízvučné. Je to daktyl. S daktylským rytmom sa stretávame najčastejšie v počzeti symbolistov, v Kostrovej básni Ave Eva a v niektorých prekladoch francúzskeho verša, nazývaného alexandrín.

Poznáme už teda tri základné druhy rytmu našej pohviezdoslavovskej poézie: trochej, jamb (daktylo-trochej) a daktyl. Existujú, pravdaže, aj iné rytmus, ale tie nateraz nie sú pre nás dôležité, niektorí z nich sú v slovenčine nepoužívané. Keď spojime niekoľko riadkov (veršov), dostaneme strofu (stoh). Najčastejšie sa vyskytuje strofy štvorveršové. Rozmer verša je daný počtom jeho stop: u nás je obvyčajne pohybujúce v rozmedzi troch až šiestich stop. Najmä spočiatku sa učte príseky dodržiavať princípy, ktoré si zvolíte. Ak teda začnete písat báseň v trochejskom rytme, ak si zvolíte napr. päťstopový verš a štvorveršovú stopu, respektujte tieto pravidlá až do konca básne. Tú istú skladbu predsa nemôžete tančovať najprv ako polku, a potom ako valčík. V rytme básne počívame tiktot jej srdca. Rytmus jej vydychuje život, pomáha výťažiť atmosféru, vnučuje ju čitateľovi pamäť, obohacuje jej výrazový register. Kto si nevypustuje zmysel pre rytmus poézie, uviazie na plýtčine.

O ryme

Teraž si pohovoríme o dôležitej zložke sylabotonickej poézie, o rymoch. Rým nemožno chápať len ako nejakú básnickú ozdobu; je organickou súčasťou verša, vystráž z jeho zmyslu a rytmu a korunuje ho. Preto práci s rýmami musíme venovať maximálnu pozornosť.

Prečítajme si štvorveršovú strofu:
Keby šťastie prišlo, ked' my chceme,
keby ľaska vzbíkla na rozkaz,
nebolo by šťastia v tepnách zeme,
ani lásky nebolo by v nás...

Z predošlého výkladu už vieme, že tu ide o päťstopové trochejské verše, pričom posledná stopa druhého a štvrtého verša je neukončená: má len jednu slabiku. Desaťslabičný verš sa strída s deväťslabičným. Všetky verše sú zakončené rýmom (chceme – na rozkaz – zeme – v nás), ale všimnime si, že sa nažávom rýmujú len tie verše, ktoré sú ryticky – a teda aj počtom slabík – úplne zhodné.

Mohli by sme pri zachovávaní daného rytmu rýmovat desaťslabičný verš s deväťslabičným? Skúsmo si napísať prvé dva verše takto:

Keby šťastie prišlo, ked' my chceme,
keby ľaska vzbíkla zo zeme...

Vidíme, že je tu zvuková zhoda hľasok na konci oboch veršov, mal by to teda byť rým. A predsa tu čosi podstatné nesúhlasí – je to rozloženie prízvukov. V rýmovom slove prvého verša (chceme) je prízvuk na slabike „chce“ a slabika „-me“ je neprízvučná. Zakončenie druhého verša tvorí trojslabičný celok „zo zeme“, lebo predložka stráhava na seba prízvuk – a tak hlavný prízvuk je na slabike „zo“ a vedľajší na slabike „-me“.

Prízvuky v rýmujúcich sa slovách sú teda v príkrom rozore – takto rým nie je možný. Rým teda neznamená len zvukovú zhodu hľasok na konci veršov, ale je podmienkou aj zhodou prízvukov. Z toho vyplýva praktické poučenie pre celú pohviezdoslavovskú poéziu: nemožno rýmovat dvojslabičné slovo s trojslabičným alebo jednoslabičným s dvojslabičným. Zato však možno rýmovat dvojslabičné slovo s trojslabičným alebo jednoslabičným s štvorlabičným. Všetky verše sú zakončené rýmom (chceme – zo zeme) – v našom prípade môžeme rýmovať takto:

chceme – zeme – nezadrieme – poobnovujeme; z toho vzniká tzv. ženský rým, označovaný veľkými písmenami zo začiatku abecedy: A, B, C atď.). Nepámoslabičné

slová rýmujeme výlučne s nepámoslabičnými (v našom prípade: v nás – čas – rozak a pod.; dostávame tzv. mužský rým, označovaný malými písmenami: a, b, c atď.).

V tomto smere najmä začiatčníci robia mnoho závažných chýb, možná pod vplyvom štúrovskej poézie, ktorá nebola budovaná na prízvucnom základe. V starších učebničkach sa nesprávne uvádzajú rýmy v trojslabičných slovách typu „ozvena – znamení“ ako rým ženský. V trojslabičných slovách treba zásadne rýmovat najmenej dve slabiky (nestačí napr. „ozvena – sklamana“, ale z rozloženia prízvukov je zrejmé, že ide o rým mužský).

Ak sa rýmujú dva susedné verše, hovoríme o rýme združenom; ak sa rýmujú s tretím a druhý so štvrtým, ide o rým striedavý; a ak sa rýmujú prvý verš so štvrtým a druhý s tretím, mámé pred sebou rým obkročný. V našej ukážke ide teda o rým striedavý, ktoré môžeme označiť: Abab.

Veľmi dôležitá je otázka kvality rýmov. Zarýmujeme si: žena – pena – stena, alebo milujem – pracujem – venujem. Z rytického hľadiska sú to rýmy správne a predsa čítame, že sú slabé, osúšané. Sú to tzv. gramatické rýmy, ktorým sa dobrá poézia vyhýba. Slová v rýmových pozíciiach majú rovnaký gramatický tvar; prvom prípade je to prvý pád podstatného mena ženského rodu, v druhom prípade je to prvá osoba jednotného čísla slovesa. Ale skúsmo rýmovat takto: žena – sklená – neznamená, alebo: milujem – záujem. Tu už ide o rýmy silné a pekné vpracované. Prečo? Preto, lebo sme do rýmových pozícii položili slová, ktoré sú gramatické celkom odlišné. Aby bol rým dobrý, musíme teda dbať o zhodu hľasok a prízvukov a o nezhodu gramatických tvorov.

Gramatický rým je prípustný len v takých prípadoch, keď nejde o rovnoslabičné slová.

Ak rýmujeme dvojslabičné slovo so štvorlabičným alebo jednoslabičné s trojslabičným, je možné rýmovat aj takto: žena – Filomena; sklená – obnovená, alebo: viem – milujem.

Pridať reakciu

Komentáre

Pridať reakciu

Ostrov
autor Stefánia Haramachová

Muži sú ako výrážky
autor Zsófia Karakaya

Tancuj až k hviezdam
autor Daša Ozaniaková

Grafíkon
autor Eva Kmeťová

Súmrak v duši
autor Eliš J.V.

Bolo to inak
autor Ingrid Rudavská

Opitý Broko
autor Anna Hrabalová

Čas pre môjho syna
autor Soňa Budinská

Nočné melancholie
autor catie

Stačí si neželať
autor Silvia Havalková

Uľa
autor Vasil Demko

Mencaar - Temný slub
autor Martin Tomčík

Planétna snov
autor Róbert Harmata

SOLOMON
autor Soňa Glendová-Kysucká

Marionette
autor Ayame13th

Nehovorte priateľom
autor adam j. pálo

Príbehy, ktorí sa mo ...
autor DARK

To mám tak ráda
autor Jiří Začovíč

Príse tajné - denní ...
autor Miroslava Novyšedláková

Nezabíte mi Botyána ...
autor osman bey

Stoosem
autor Jela

Kademická Ilková sa ...
autor Hana Hájška-Plachá

Posratá
autor Miroslava Ábelová

Plaché písmaňká
autor Jana Máteľová

Slnko v duši
autor Broňa

VIAC NEPOTREBUJEM...
autor Letnička

Rada ôsmich
autor Shadowe

Krištoľová veža
autor Jana Blahovcová

Tyrelińska legenda - ...

20. 4. 2016

Zákonitosti verša

autor Marek Kolcun

Môj brať Laco
autor Gabriel Németh

Kláštor Le Marveille
autor Anna Zara

Ako pŕísť nahá - 1. ...
autor Peter Elena Michael

Krídla
autor Miroslava Ábelová

Kúsok šťastia alebo ...
autor Alexandra Enderle

V pazúroch moci
autor Baška

Prebud' sa!
autor Daniela Peleščáková

Nevinní zmätkári: Je ...
autor Marek Zákopčan

Ďalšie hodnotenia

Projekt
mediálne
podporujú:

mamtalent.sk
dám vám sáncu

Kontakty

Pravidlá

Nápoveda

Sledujte nás:

 RSS Twitter Facebook MySpace Pridať k obľúbeným:

© 2009 - 2012 IKAR, a.s., vytvoril WEBY GROUP, powered by WEBY GROUP